

Socialdepartementet

Statskontoret
Box 8110
104 20 Stockholm

Uppdrag angående förstudie om nordiskt samarbete om socialt och miljömässigt hållbar offentlig upphandling

Regeringens beslut

Regeringen ger Statskontoret i uppdrag att

1. analysera för- och nackdelar med ett fördjupat eller breddat samarbete mellan de nordiska länderna inom miljömässigt och socialt ansvarsfull offentlig upphandling. Analysen ska innehålla resonemang om det nordiska samarbetet utifrån kostnads-effektivitet och det samhällsekonomiska mervärdet, givet rådande förekomst av och inriktning på socialt och miljömässigt hållbar upphandling och existerande nationella, generella styrmedel inom de aktuella områdena. Analysen ska beakta erfarenheter från tidigare och befintligt nordiskt samarbete.
2. kartlägga övriga nordiska länders intresse, att fördjupa befintligt samarbete eller utvidga samarbetet inom de aktuella områdena, genom att vända sig till relevanta myndigheter,
3. rekommendera områden, inom miljömässigt och socialt ansvarsfull upphandling, som är lämpliga för ett eventuellt fördjupat samarbete mellan länderna. Statskontoret ska därvid utgå från sådana områden där länderna har liknande regler, modeller och synsätt samt kommentera de valda områdena utifrån kostnads-effektivitet och det samhällsekonomiska mervärdet givet nationella, generella styrmedel.
4. utreda och rekommendera lämpliga former för ett eventuellt samarbete, exempelvis utbyte av goda exempel, gemensamt kriteriearbete, gemensam upphandling av ramavtal för avtals-

uppföljning eller en gemensam leverantörsdatabas för självdeklarationer och kontroll,

5. utreda och rekommendera hur ett framtida samarbete skulle kunna organiseras och lämpliga arbetsprocesser, t.ex. hur kriterier bör arbetas fram,
6. utreda om ett eventuellt samarbete skulle kunna ske med hjälp av finansiellt stöd från Nordiska ministerrådet, samt
7. redovisa sådant som Statskontoret i övrigt anser vara relevant inför bedömningen om ett eventuellt fördjupat nordiskt samarbete inom de aktuella områdena.

Uppgifterna 1–3 och 7 ska redovisas senast den 15 januari 2014 till Regeringskansliet (Socialdepartementet) medan uppgifterna 4–6 redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 28 mars 2014. Redovisningarna ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Vid genomförandet av uppdraget ska Statskontoret inhämta synpunkter och upplysningar från danska, finska och norska myndigheter som ansvarar för miljömässigt och socialt ansvarsfull offentlig upphandling. Statskontoret ska även inhämta synpunkter från AB Svenska Miljöstyrningsrådet (MSR), Konkurrensverket, Upphandlingsstödet vid Kammarkollegiet, Arbetsmiljöverket samt Sveriges Kommuner och Landsting samt andra organisationer, däribland relevanta näringslivsorganisationer, som Statskontoret anser vara berörda av uppdraget.

Vid genomförandet av uppdraget ska relevant lagstiftning beaktas.

Bakgrund

Samtliga nordiska länder arbetar med miljömässigt och socialt hållbar upphandling. Upphandlingsutredningen 2010 har i sina betänkanden (På jakt efter den goda affären – analys och erfarenheter av den offentliga upphandlingen, SOU 2011:73, och Goda affärer – en strategi för hållbar offentlig upphandling, SOU 2013:12) lämnat närmare beskrivningar av begreppen miljömässigt och socialt hållbar upphandling.

De nordiska länderna har kommit olika långt på olika områden. Det finns och har funnits visst nordiskt samarbete. Bland annat har MSR:s kriterier legat till grund för utvecklingen av de norska miljökriterierna. Vidare finns ett nordiskt samarbete om den s.k. CSR-kompassen som riktar sig dels till offentliga upphandlare, dels privata företag som vill ta ansvar för sin leverantörskedja. Verktuget togs ursprungligen fram i

Danmark. Det reviderades under 2010, med stöd från bl.a. Nordiska ministerrådet, och översattes samtidigt till svenska, isländska, norska och finska. I Sverige ansvarar MSR för CSR-kompassen.

De nordiska statsministrarna har gett näringsministrarna i uppdrag att, i samarbete med miljö- och energiministrarna, initiera ett arbete för att, i ett första steg, identifiera områden och produktgrupper där gröna inköpsstandarder är mest effektiva i jämförelse med andra styrmedel, samt i ett andra steg undersöka möjligheter att samordna gröna inköpsstandarder nordiskt. Nordiska Ministerrådet finansierar i det sammanhanget en samnordisk satsning som ska leda till att offentlig upphandling av ny miljöteknik och innovationer kan komma igång på allvar i de nordiska länderna. Miljöstyrningsrådet ansvarar för en förstudie inför det kommande samarbetet som avses pågå till 2015. I projektet ska myndigheter, experter, forskare och konsulter samarbeta för att etablera praktiska koncept för innovations- och miljöteknikupphandlingar i nordiska kommuner och regioner. Syftet är att sådana upphandlingar i framtiden ska kunna fortgå av egen kraft och på marknadsmässiga villkor.

I sammanhanget bör nämnas att Nordiska rådet har rekommenderat de nordiska ländernas regeringar att snarast möjligt ta i bruk befintliga och framtida vägledningar och kriterier för gröna offentliga upphandlingar (rek. 5/2013).

Upphandlingsutredningen 2010 föreslog i sitt slutbetänkande att det nordiska samarbetet kring hållbar upphandling borde fördjupas ytterligare. Utredningen angav att ju fler likartade krav som ställs, desto bättre effekt kan ett styrmedel också väntas ha. Enhetliga krav och villkor kan vara till stor hjälp för företagen och bidra till att förbättra deras möjligheter att lämna anbud i andra nordiska länder.

Utredningen pekade därtill på att de sociala krav som övervägs och tillämpas i de nordiska länderna på vissa områden är relativt likartade. Utredningen anser att det borde vara av intresse för de nordiska länderna att bygga upp ett gemensamt, och därigenom mer kostnadseffektivt, kontrollsystem för att verifiera att ställda krav följs. De system för uppföljning som redan etablerats – t.ex. landstingens Upphandlingsportal och Inköpcentralens SKL Kommentus auditörsramavtal – lyfts fram som goda exempel vilka skulle kunna utgöra grunden för ett framtida nordiskt samarbete.

Utredningen har mot denna bakgrund föreslagit att regeringen tar initiativ till en diskussion om ett utökat och mer formaliserat nordiskt samarbete kring kriterieutformning och uppföljning av miljökrav och sociala krav.

Uppdraget till Statskontoret ska förse regeringen med ytterligare beslutsunderlag i anledning av Upphandlingsutredningens förslag.

På regeringens vägnar

Göran Hägglund

Åsa Edman

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Finansdepartementet/BA
Miljödepartementet/M
Näringsdepartementet/ENT/MK
Arbetsmarknadsdepartementet/ARM
Arbetsmiljöverket
Kammarkollegiet
Konkurrensverket
AB Svenska Miljöstyrningsrådet
Sveriges Kommuner och Landsting